

Половіна О.,

доцент кафедри дошкільної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент
o.polovina@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0001-6021-5677

Кондратець І.,

старший викладач кафедри дошкільної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук
i.kondratets@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0001-7816-0766

**ЖИВОПИСНІ ПЕРФОРМАНСИ:
МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ**

У статті висвітлено питання професійної підготовки майбутніх вихователів як багатоаспектної проблеми. Виокремлено мистецьку компоненту фахової підготовки майбутніх вихователів. Розкрито механізми і методи формування творчого потенціалу майбутніх вихователів. Визначено дієві засоби підготовки майбутніх вихователів, зокрема спілкування на матеріалі мистецтва. Описано результати апробації живописних перформансів у форматі офлайн та онлайн як інструмента розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів. Схарактеризовано алгоритм створення живописних перформансів: презентація ідеї, опрацювання літератури та інших джерел, робота за методом креативної структурованої імпровізації для характеристики образів персонажів, вибір реквізиту, моделювання живописних перформансів, мистецька рефлексія на заключному етапі.

Ключові слова: живописні перформанси, майбутні вихователі, мистецька компетентність, мистецька рефлексія, мистецьке спілкування, творчий потенціал, фахова підготовка, художня картина.

© Половіна О., Кондратець І., 2021

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021

Вступ. Розвиток творчого потенціалу особистості є одним із актуальних завдань сучасного суспільства, яке перебуває на етапі трансформацій системи освіти України, її інтеграції у світовий освітній простір. Ці позиції закладені у чинних освітніх стандартах (Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 — «Освіта / Педагогіка», спеціальність 012 — «Дошкільна освіта» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456); Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 012 «Дошкільна освіта» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.04.2020 р. № 572); Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція (Наказ Міністерства освіти і науки України

від 12.01.2021 р. № 33)) і потребують оптимізації механізмів творчого розвитку особистості, здатної до професійного самовдосконалення та самореалізації. Імплементация стандартів в освітню практику зумовлює актуальність змін у сфері підготовки майбутніх вихователів. Протиріччя між запитом щодо креативності педагогів ЗДО та станом підготовки студентів у ЗВО педагогічного профілю фіксує недостатнє застосування методичного інструментарію, заснованого на використанні творчого потенціалу і, як наслідок, не знаходить відображення у практиці взаємодії педагога з вихованцями.

Формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку, яка визначена стандартом дошкільної освіти, потребує підготовки майбутніх вихователів до розв'язання таких завдань: використання сучасних досліджень

з питань розвитку творчого потенціалу дитини у здійсненні ефективного психолого-педагогічного супроводу мистецької освіти дітей дошкільного віку на засадах партнерської взаємодії; реалізація синергетичного підходу до організації мистецької діяльності дітей, спрямованого на активізацію усіх учасників освітнього процесу. Визначені завдання підкреслюють актуальність проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до впровадження інноваційних технологій, нових освітніх програм у практику діяльності ЗДО, що ґрунтується на розкритті творчого потенціалу студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фаховій підготовці майбутніх вихователів як різновекторній проблемі присвячена низка досліджень вітчизняних науковців: Л. Артемової, І. Бега, Г. Беленької, А. Богуш, В. Бутенко, Н. Гавриш, І. Дичківської, С. Довбні, Д. Дроздової, Л. Загородньої, Л. Зданевич, Л. Козак, Ю. Косенко, К. Крутій, В. Кузнецової, В. Ляпунової, Н. Лисенко, І. Луценко, І. Мордоус, Т. Поніманської, О. Семенова, Г. Цветкової та ін. (Беленька Г.В., 2011; Половіна О.А., Кондратець І.В., 2020). У царині цих праць стосовно визначення теоретико-методологічних засад професійної компетентності майбутніх вихователів особливо важливими для нас є дослідження у контексті підготовки останніх до педагогічного супроводу мистецької діяльності дітей дошкільного віку Н. Голоти, О. Дронової, О. Іваненко, Н. Кривошеї, С. Нечай, Г. Підкурғанної, Р. Савченко, Н. Сиротич, Г. Сухорукової, Т. Танько, О. Федій, М. Шутя (Падалка Г., 2008; Половіна О.А., Кондратець І.В., 2020). Проте їх наявність не обмежує пошуку шляхів вирішення означеної проблеми.

Мета статті — презентація результатів апробації методу живописних перформансів у контексті підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності як інструмента розвитку їхнього творчого потенціалу на матеріалі викладання фахових методик мистецького спрямування.

Виклад основної частини. Синергетична парадигма декларує важливу роль спілкування, основу якого складає суб'єкт-суб'єктна взаємодія у системі «викладач — студент». Модель такої освітньої взаємодії, як свідчить практика, віддзеркалюється і в системі «вихователь — дитина». Природа спілкування здатна створювати найбільш оптимальні умови для самовираження особистості, що зближує його з художньо-творчим процесом. Таким чином у контексті синергетичної парадигми роль викладача у розвитку творчого потенціалу майбутнього вихователя полягає у тому, щоб у процесі міжособистісного спілкування допомогти виробити оптимальний перехід із точки біфуркації (точки, з якої має відбутися розгалуження шляхів подальшої еволюції

системи) у новий якісний стан. Саме такий підхід стимулює до формування в учасників освітньої взаємодії емоційного відгуку, що є індикатором включеності у професійно зорієнтовану міжособистісну комунікацію. У контексті вивчення навчальних дисциплін «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» та «Артосвіта дітей дошкільного віку» одним із інструментів розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів є мистецька комунікація під час ознайомлення з творами мистецтва — офлайн (артмаршрути, мистецькі екскурсії, відвідування музеїв, галерей, виставок, театрів та ін.) і онлайн (віртуальна галерея творів живопису, відео- та фоторесурси до лекційних матеріалів в ЕНК, передбачення виконання студентами завдань, які ґрунтуються на ознайомленні з творами мистецтва у ході самостійного пошуку інформації). Під час сприймання твору мистецтва відбувається трансформація випадкового та вибіркового у цілеспрямоване та осмислене споглядання, оскільки твори мистецтва володіють «примусовою» силою естетичного навіювання, яке закладене в них художньою діяльністю. Послугуючись авторитетними науковими розвідками Б. Неменського, Ю. Фохт-Бабушкіна, Л. Виготського стверджуємо, що твори мистецтва розвивають здатність почуттєвого сприймання світу, формують цілісний досвід життя у конкретно-чуттєвих формах, досвід концентрований та відтрактований. Щоб піднятися на високий рівень людських відносин, емоційних критеріїв, які зафіксовані у мистецтві і які надзвичайно важливі для педагогічної діяльності, мистецтво потрібно навчитись сприймати.

Дієвим потенціалом, що апелює до почуттєвої сфери, наділене мистецтво живопису. Завдяки таланту художника життя, події, люди, явища, об'єкти, відтворені на полотні, привертають увагу глядачів подібно «...місяцю, який ми споглядаємо завдяки чужому освітленню» (Борейко В., 2005, с. 15). Вражаюча сила мистецтва живопису зумовлена тим, що художник не просто копіює дійсність, а аналізує її, відображаючи з точки зору потреби пробудження у глядача яскравого естетичного почуття. Власне, тому комунікація у мистецтві є інструментом, що володіє поліфункціональністю: як метод фахової підготовки майбутніх вихователів і як методичний інструмент розвитку дитячої особистості, який згодом застосує вихователь у професійній діяльності.

Для того щоб навчання було дієвим, а інформація привласнена студентами, застосуємо метод живописних перформансів. Цей метод дає змогу усвідомити сутність та комунікативну функцію мистецтва живопису на почуттєвому рівні. Підтвердження цієї тези знаходимо у працях Лейбніца, який, наголошуючи на ролі імовірного знання, вважав, що без чуттєвого досвіду неможлива інтелектуальна діяльність.

Вивчення праць мистецького спрямування дало змогу резюмувати, що перформанс (від *англ.* *performance* — вистава, спектакль) — одна з форм акціоністського мистецтва, де твором вважають дії автора, за якими глядачі спостерігають у режимі реального часу. В основі перформансу лежить уявлення про творчість як спосіб життя (Каткова М.В., 2014). Перформанс може проводитися в художній галереї, музеї або на відкритому повітрі (пейзажний перформанс). Засобом і матеріалом творчості в перформансі служать тіло, зовнішній вигляд, рухи, поведінка, костюми, речі й оточення, надаючи кожній нозі, жесту, положенню в просторі, контактам з предметами та середовищем символічного характеру. Імплементация означеного мистецького терміна в площину педагогіки зумовила розроблення методу освітньої взаємодії, спрямованого на проживання історії створення твору живопису. Адаптація цього методу у фаховій підготовці майбутніх вихователів відбувалася за двома напрямками — офлайн та онлайн.

В умовах офлайн метод передбачав презентацію ідеї (чому саме цей твір живопису було обрано для перформансу); опрацювання літератури та інших джерел, що можуть бути використані учасниками для поглиблення уявлення про тему живописного перформансу й створення відповідної тематичної атмосфери; список ролей-персонажів з характеристиками образів; реквізит, який допоможе передати атмосферу картини. Моделювання живописних перформансів в аудиторії потребувало попередньої самопідготовки студентів і тривало декілька занять (практичних). Під час відповідної тематичної лекції студентам надавалися рекомендації щодо методів і прийомів ознайомлення з творами живопису й обґрунтовувалася позиція стосовно того, твори яких жанрів недоцільно використовувати для живописних перформансів. Дискусійні полілоги дали змогу стверджувати, що для живописних перформансів недоречно використовувати твори релігійного жанру, оскільки це може спровокувати наругу над сакральними переконаннями учасників освітнього процесу та спотворити духовні смисли картини. Також неприйнятним для цього визначили пейзаж і натюрморт. Найбільш вдалим для живописних перформансів є картини портретного, побутового та казково-билинного жанру.

Реалізація методу живописного перформансу передбачала організацію освітньої взаємодії, що об'єднувала чотири етапи.

Перший — вибір твору живопису та підготовча робота (розподіл ролей, робота з образом). Після того, як студенти зробили вибір картини, йде фундаментальна робота з опрацювання образів і сюжету. Живописні перформанси передбачають роботу за методом креативної структу-

рованої імпровізації (МКСІ) — робота із зерном образу. Створюючи образ свого персонажа, варто врахувати такі позиції, як ім'я, рід, місце народження персонажа; його соціальний статус, професія, здібності й можливості; близькі люди — родичі, друзі, кохані та ін.; передісторія персонажа — біографія (можна створити самому або послуговатися мистецтвознавчою літературою з відповідної теми), уточнення конкретного життєвого моменту, що зафіксований на полотні (стосовно портрету, побутово-жанрової картини); визначити мету життя персонажа; схарактеризувати найбільш значиме для персонажа (подія, явище, предмет або людина); відгадати таємницю або інтригу персонажа. На цьому етапі підготовки до живописного перформансу учасники починають творчо працювати над художнім образом. Першим кроком творчої діяльності стає вербальне творення образу, тобто своєрідна літературна творчість. Також важливо попрацювати з жестами, мімікою, пластикою, які допоможуть передати емоційний та фізичний стан персонажа, конкретну дію. Запорукою ефективності запропонованого методу є те, що у контексті фахової підготовки здійснюється вивчення загальноосвітнього і культурного рівнів майбутніх вихователів, оскільки підготовка до живописного перформансу передбачає досить ґрунтовне ознайомлення з обраним культурно-історичним тлом на основі опрацювання відповідної літератури та вправлення у необхідних навичках.

Другий етап — робота з реквізитом та відтворення сюжету картини. На цьому етапі важливо створити атмосферу жвавого полілогу, у якому кожен учасник обґрунтовано вносить пропозиції щодо використання реквізиту та відтворення інтер'єру (екстер'єру) картини. Найбільш вдалі з них беруться за основу, інші — модифікуються відповідно до основної лінії реалізації задуму.

Третій етап — власне дійство — відтворення картини та фотофіксація результату роботи.

Четвертий етап — рефлексійний. Мистецька рефлексія — важливий інструмент фахової підготовки майбутніх вихователів. Рефлексії учасників живописних перформансів — самоцінний індикатор включеності учасників у дійство. Рефлексії передбачають аналіз досвіду на першому, другому та третьому етапах, вербалізацію емоційних, когнітивних станів та вражень від освітньої взаємодії. Мистецька рефлексія розвиває усвідомлення механізмів, які дають можливість здійснити живописний перформанс, знайти шляхи вдосконалення цих механізмів, відчути суголосся чи резонування з іншими учасниками, отримати досвід, який згодом застосується у педагогічній практиці.

Стосовно онлайн-формату, власне, він відбувається за цими ж етапами, але на відміну від аудиторного має певні особливості. Вони

пов'язані з тим, що студенти зазвичай обирають твори портретного жанру. Уся підготовка відбувається індивідуально, відсутнє обговорення ідей, оскільки рішення приймається одноосібно. Іноді у живописних перформансах беруть участь члени родини студентів, проте, як свідчать результати мистецької рефлексії, вони є пасивними учасниками. Про результати повноцінного включення студентів у цей вид діяльності викладач дізнається лише за кінцевим продуктом — фото — та з мистецької рефлексії. Натомість формат офлайн дає можливість цілісно спостерігати за процесом і робити відповідні висновки, що допомагає більш об'єктивно оцінити цю діяльність та внести певні корективи у її перебіг.

Описані методи ознайомлення з мистецтвом живопису як засобом розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів реалізуються у напрямі сприймання — рефлексія — ставлення дають змогу привласнити набутий досвід, працюють на формування життєвої компетентності, оскільки пов'язані з діяльнісною аналогією мистецтва і життя.

Висновки. Дослідження питання професійної підготовки майбутніх вихователів дало змогу відзначити багатоаспектність окресленої проблеми. Зокрема, одним із значущих векторів дослідження є емпіричний, який дав можливість описати результати апробації живописних перформансів як методу формування мистецької компоненти фахової компетентності, інструмента розвитку творчого потенціалу та вивіщення рівня загальної культури студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» Київського університету імені Бориса Грінченка. Матеріал основної частини дає змогу резюмувати: серед дієвих засобів підготовки майбутніх вихователів варто відзначити спілкування на матеріалі мистецтва, основу якого складає суб'єкт-суб'єктна взаємодія у сис-

темі «викладач — студент», що ретранслюється у систему «вихователь — дитина». У контексті вивчення фахових методик мистецького спрямування одним із інструментів розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів є ознайомлення з творами мистецтва, що включає безпосереднє знайомство з артоб'єктами під час мистецьких екскурсій, артпрогулянок, відвідувань театру тощо; мистецьку рефлексію; арттехнології, артприйоми, артметоди, серед яких досить ефективним є живописний перформанс. Він допомагає усвідомити студентам своєрідність пізнання мистецтва живопису, диференціювати ототожнення дидактичної та художньої картини. Живописний перформанс як метод артосвіти майбутніх вихователів застосовується у двох варіантах — офлайн та онлайн — і передбачає презентацію ідеї; опрацювання літератури та інших джерел, що можуть бути використані учасниками для поглиблення уявлення про певну картину й створення відповідної тематичної атмосфери; роботу за методом креативної структурованої імпровізації для характеристики образів персонажів; вибір реквізиту, який допоможе передати атмосферу картини; моделювання живописних перформансів; мистецьку рефлексію на заключному етапі (рефлексійні вправи, які мотивують студентів до самопізнання й визначення власних емоцій; розвивають уміння аналізувати й оцінювати свої почуття, процес і результати мистецької діяльності).

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів окресленої проблеми. Подальшого наукового пошуку потребує розроблення інструментарію навчально-методичного супроводу для подолання педагогічних стереотипів, шаблонів, кліше в артосвіті дітей дошкільного віку, з якими студенти стикаються під час навчальної та виробничої практики.

ДЖЕРЕЛА

1. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 — «Освіта / Педагогіка», спеціальність 012 — «Дошкільна освіта»: затв. Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf>
2. Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка», спеціальність 012 «Дошкільна освіта»: затв. Наказом Міністерства освіти і науки України від 29.04.2020 р. № 572. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha-standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>
3. Барб-Галль Франсуаза. Як розмовляти з дітьми про мистецтво; пер. з фр. Софії Рябчук. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. 192 с.
4. Беленька Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу: моногр. К.: Університет, 2011. 320 с.
5. Борейко В. Прорив в екологічну етику; Київський еколого-культурний центр. 4. вид., доп. К., 2005. 208 с.
6. Запорожець О. Вибрані психологічні праці. Т. 2. Москва, 1986. 286 с.

7. Каткова М.В. Искусство действия: Перформанс — художественное явление второй половины XX века. 2014. URL: <http://www.dissercat.com/content/iskusstvo-deistviya-performans-khudozhestvennoe-yavlenie-vtoroi-poloviny-khkh-veka>
8. Падалка Г. Педагогика мистецтва. *Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін*. К.: Освіта України, 2008. 274 с.
9. Половина О.А., Кондратец І.В. Педагогічні технології підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-продуктивної компетентності дітей дошкільного віку. *Освіта XXI століття: реалії, виклики, тенденції розвитку*: кол. моногр. / за наук. ред. проф. Г. Цвєткової. Hameln Germany: Inter GING, 2020. С. 384–444.
10. Половина О. Освітній напрям «Дитина у світі мистецтва». *Стандарт дошкільної освіти. Базовий компонент дошкільної освіти*. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу, 2021. Затв. Наказом Міносвіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://ezavdnz.mcfcr.ua/book?bid=37876>

REFERENCES

1. Standart vyshchoyi osvity Ukrainy: pershyi (bakalavrskyi) riven, haluz znan 01 — “Osvita / Pedahohika”, spetsialnist 012 — “Doshkilna osvita”. (2019). [Standard of Higher Education of Ukraine: First (Bachelor’s) Level, Field of Knowledge 01 — “Education / Pedagogy”, Specialty 012 — “Preschool Education”]. Approved by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 21.11.2019, № 1456 [in Ukrainian].
2. Standart vyshchoyi osvity. Druhyi (mahisterskyi riven) vyshchoyi osvity. Stupin “mahistr”. Haluz znan 01 “Osvita / Pedahohika”, spetsialnist 012 “Doshkilna osvita” [Standard of Higher Education. The second (Master’s level) of Higher Education. Master’s Degree. Field of knowledge 01 “Education / Pedagogy”, Specialty 012 “Preschool Education”]. Approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 29.04.2020, № 572 [in Ukrainian].
3. Barb-Gall, Françoise (2014). *Yak rozmovliaty z dit'my pro mystetstvo* [How to Talk to Children about Art]. Lviv: Staryi Lev Publishing House. 192 p. [in Ukrainian].
4. Bielienska, H. V. (2011). *Formuvannia profesiynoi kompetentnosti suchasnoho vykhovatelya doshkilnoho navchalnoho zakladu* [Formation of Professional Competence of a Modern Educator of a Preschool Education Institution]. Kyiv: University, 320 p. [in Ukrainian].
5. Boreiko, V. (2005). *Proryv v ekolohichnu etyku* [Break through Environmental Ethics]. Kyiv, Ecological and Cultural Center, 4th ed., ext., Kyiv, 208 p. [in Ukrainian].
6. Zaporozhets, O. (1986). *Vybrani psykholohichni pratsi* [Selected Psychological Works]. Vol. 2, Moskva, 286 p. [in Ukrainian].
7. Katkova, M. V. (2014). *Iskusstvo deistviia: Performans — khudozhestvennoye yavlenie vtoroi poloviny XX veka* [The Art of Action: Performance — an artistic phenomenon of the second half of the 20th century] [in Russian].
<http://www.dissercat.com/content/iskusstvo-deistviya-performans-khudozhestvennoe-yavlenie-vtoroi-poloviny-khkh-veka>
8. Padalka, H. (2008). *Pedahohika mystetstva. Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplyn* [Pedagogy of Art. Theory and Methods of Teaching Art Disciplines]. *Osvita Ukrainy*, Kyiv, 274 p. [in Ukrainian].
9. Polovina, O. A. & Kondratets, I. (Ed.) Tsvetkova V. H. (2020). *Pedahohichni tekhnolohii pidhotovky maibutnix vykhovateliv do formuvannia khudozhnio-produktyvnoi kompetentnosti ditei doshkilnoho viku* [Pedagogical Technologies for the Preparation of Future Educators to the Formation of Artistic and Productive Competence of Children of Preschool Age]. *Osvita XXI stolittia: realii, vyklyky, tendentsii roku: a collectivna monohrafiia*, Hameln Germany: Inter GING, pp. 384-444 [in Ukrainian].
10. Polovina, O. (2021). *Osvitnii napriam “Dytyna u sviti mystetstva”. Standart doshkilnoi osvity. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity* [Educational Direction “Child in the World of Art”. Standard of Preschool Education. The Basic Component of Preschool Education]. *Nova redaktsiia ta porady dlia orhanizatsii osvithioho protsesu*, 2021, zatv. Nakazom Minosvity i nauky Ukrayiny vid 12.01.2021 № 33 [in Ukrainian].

Половина Е., Кондратец И.

ЖИВОПИСНЫЕ ПЕРФОРМАНСЫ:

МЕТОДИЧЕСКИЙ ИНСТРУМЕНТАРИЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ

В статье освещены вопросы профессиональной подготовки будущих воспитателей как многоаспектной проблемы. Выделен арт-компонент профессиональной подготовки будущих воспитателей. Раскрыты механизмы и методы формирования творческого потенциала будущих воспитателей. Определены действенные средства подготовки будущих воспитателей, в том числе общение

на материале искусства. Описаны результаты апробации живописных перформансов в формате офлайн и онлайн как инструмента развития творческого потенциала будущих воспитателей. Охарактеризован алгоритм создания живописных перформансов: презентация идеи; работа с литературой и другими источниками; работа по методу креативной структурированной импровизации для характеристики образов персонажей; выбор реквизита; моделирование живописных перформансов; арт-рефлексия на заключительном этапе.

Ключевые слова: арт-компетентность, арт-рефлексия, будущие воспитатели, живописные перформансы, общение на материале искусства, профессиональная подготовка, творческий потенциал, художественная картина.

О. Polovina, I. Kondratets

PAINTING PERFORMANCES: METHODOLOGICAL TOOLS FOR FUTURE EDUCATORS TRAINING

The article discusses the issue of future educators' professional training as a complex problem. The artistic component of future educators' professional training is singled out. The mechanisms and methods of forming the creative potential of future educators are revealed, among which a special place is occupied by methods related to the increase of reflexive culture, with the stimulation of a special mental state of creative activity, with the use of techniques to intensify the search for ideas, the development of imaginative abilities, the search for internal motivating reasons for the intensification of creative activity. Effective means of future educators' training are identified: communication on the materials of art, the basis of which is subject-subject interaction in the "teacher-student" system, which is retransmitted into the "educator-child" system. The tool of development of creative potential of future educators is given — acquaintance with works of art: direct acquaintance with art objects during art excursions, art walks, visits to theater, etc.; artistic reflection; art technologies, art techniques, and art methods. The results of approbation of painting performances in the format of offline and online as a tool for the development of creative potential and raising the level of general culture of future educators are described. The algorithm of creation of painting performances is characterized: presentation of idea; elaboration of literature and other sources; work by the method of creative structured improvisation to characterize the images of the characters; choice of props; modeling of painting performances; artistic reflection at the final stage (reflection exercises that motivate students to self-knowledge and determine their own emotions; develop the ability to analyze and evaluate their feelings, process and results of artistic activity). The presented methods of acquaintance with the art of painting as a means of developing the creative potential of future educators and preschool children are implemented in the direction of perception — reflection — attitude, allow to appropriate the experience, work on the formation of life competence, as related to the analogy of art and life.

Key words: artistic communication, artistic competence, artistic painting, artistic reflection, creative potential, future educators, painting performances, professional training.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2021 р.

Прийнято до друку 21.03.2021 р.